

N:o 141.

Af herr **J. A. Jonsson** i Hökhult, *om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående befrielse från vapenöfning i fredstid för svenska undersåtar, som efter att hafva utflyttat till främmande land återkommit till Sverige.*

Många af vårt lands söner och döttrar hafva emigrerat till främmande land och därigenom beröfvat oss den arbetskraft, som genom deras födelse och uppfostran i vårt land bort komma detta till del och hvarmed de bort känna sig pliktiga att bidraga till främmandet af dess välstånd, utveckling och försvar. Nationens största rikedom är folket och dess arbetskraft och utvecklingsförmåga.

Vi kunna helt naturligt icke i längden tåla, att våra bästa krafter strömma bort från vårt eget land, som så väl behöfver all sin kraft för egen del. Att finna något verksamt och lämpligt medel, som kan hämma denna kraftöfverföring till främmande land, är dock icke lätt.

Befolkningsstatistiken visar, att bland de emigrerade finnes ett betydligt antal ynglingar, som ännu ej inträdt i värnpliktsåldern och således ej fullgjort sin värnplikt. Jag vill i detta afseende anföra endast uppgifterna för ett par af de senaste åren. Vid början af år 1903 funnos 45,564 män, som påföljande år uppnådde värnpliktsåldern. Af dessa utvandrade under året 2,547 stycken. Vid början af år 1905 funnos 47,242 män, som påföljande år voro värnpliktsskyldiga. Af dem emigrerade under året 1,723. Ett liknande förhållande äger rum hvarje år. Af ofvan nämnda statistik finner man äfven, att många emigrera ännu tidigare, d. v. s. före 20 års ålder. Det är också många, som olagligen emigrera, sedan de inträdt i värnpliktsåldern och ej fullgjort värnplikten. Men det är knappast möjligt att få någon uppgift på hur många de äro.

Det kännes svårt för oss att lämna våra söner, som blifvit födda och uppvuxit hos och ibland oss, till främmande land. Vi hafva offrat mycket för deras uppfostran och skolundervisning, som utlandet sedan får draga fördel af. Hvilket stort värde för landet representerar icke hvar och en af dem, när de lämna detsamma? Hvilken förmögenhet tillföres icke främmande länder till stor förlust för vårt eget land? De, som utvandra vid denna ålder, äro vanligen friska, starka och begåfvade ynglingar och alltså vapenföra. De, som däremot sakna dessa egenskaper, stanna vanligen hemma.

Man har de senaste åren börjat att tänka på att göra något för att få tillbaka så många som möjligt af vårt lands forna barn, som dragit ut till främmande land. Detta är en stor nationell uppgift, hvilken kan främjas äfven därigenom, att sådana hinder röjas undan, hvilka möjligen hålla våra barn borta från sitt fädernesland och hvilkas undanröjande på samma gång ej kan blifva till skada för vårt eget land.

Det skulle vara af stort värde för oss att få tillbaka så många som möjligt af vårt lands söner och döttrar, som lämnat fosterlandet, och att få skörda frukterna af deras arbetsförmåga och af deras praktiska insikt och duglighet, som de utan tvifvel i främmande land inhämtat och som skulle blifva vårt land till gagn på många områden, särskildt vid grundläggande af nya företag. Vi böra därför göra allt, hvad vi kunna för att återfå våra barn åt Sverige. De skulle säkert återkomma med ännu större arbetslust än de hade, när de lämnade oss.

Enligt uppgifter från olika håll torde många af vårt lands söner, som emigrerat och ej fullgjort sin värnplikt, innan de lämnade fosterlandet, vara hågade att återvända, om ej skyldigheten att fullgöra värnplikten stode kvar, när de återkomme. Det är motbjudande för dem, när de kommit till mannaåldern, att träda i kronans tjänst för att tillsammans med en del ynglingar fullgöra värnplikten, och på grund däraf stanna de hellre kvar i det främmande landet.

Jag tror ej, att vårt land skulle göra någon afsevärd förlust för försvaret, om sådana personer, som ej fullgjort sin värnplikt, innan de emigrerade, vid återkomsten till fäderneslandet blefve befriade från denna skyldighet några år tidigare, än de nu blifva. Däremot skulle det i mer än ett afseende innebära en stor vinst för vårt försvar, om de återbördades till fosterlandet.

Den eftergift, som vi utan fara för vårt försvar kunna göra i fördringarna för dem, som vistas utrikes och ej fullgjort sin värnplikt, synes mig ligga däri, att om en sådan person återkommit och vunnit svensk medborgarerrätt, måtte han från och med det år, han uppnår

trettio års ålder eller om det kan vara lämpligare det år han fyller trettio-tre, då han, om han varit i landet och fullgjort sin värnplikt, skulle öfverförts i landstormen, blifva frikallad från värnpliktens fullgörande i beväringen.

Enligt värnpliktslagen kunna i vissa fall de värnpliktiga, då uppskof meddelats, tills det år, under hvilket 24 års ålder uppnåtts, frikallas från värnpliktens fullgörande i beväringen under fredstid.

Då våra söner i ett främmande land kommit till den ålder, att de enligt nu gällande bestämmelser vid ett återvändande ej äro skyldiga fullgöra värnplikt, hafva de redan varit borta så länge, att de hunnit blifva mera förbundna med det nya landet och dess förhållanden och därför äro mindre hågade att återvända.

Å andra sidan tror jag ej, att man behöfver befara, att någon på grund af en sådan eftergift som den antydda skulle emigrera endast för att komma undan värnpliktens fullgörande med beräkning att återvända efter denna tid. Jag tror ej, att någon är hågad att gå i frivillig landsflykt under flera år för ett sådant syfte.

Det är många skäl, som tala för, att vi här böra göra hvad vi kunna för att därigenom återförvärfva någon af dem, som en gång hafva varit våra. Vi skulle göra en stor vinst enbart genom hvad de hemförde i kapital, men största vinsten skulle ej ligga däri utan i hvad de inhämtat af utlandets arbetsmetoder och företagsamhet på olika områden.

Lika förlustbringande som emigrationen är för landets näringar, lika vinstgifvande skulle en immigration blifva för landet och dess näringslif. Det skulle äfven stärka vårt lands arbetskraft för framtiden genom befolkningens ökning. Hvad vi framför allt behöfva är, att vårt land blir rikt befolkadt, i all synnerhet som nya förvärfskällor uppstå i vårt land, hvilka behöfva tillvaratagas, så att vi må kunna utnyttja allt hvad vårt land har att bjuda på.

Det förekommer alltemellanåt, att söner af vårt land, hvilka ej fullgjort sin värnplikt, återvända till fosterlandet och hafva beslutat sig för att stanna hemma och inrättat sig därefter. De blifva sedan inkallade för att fullgöra sin värnplikt. Men som en del af dessa då redan uppnått en ålder af emellan trettio och fyratio år och därför icke vilja underkasta sig denna skyldighet, återvända de till det främmande landet igen. Så förlora vi både dem och deras efterkommande.

Jag håller alltså före, att befrielse från värnpliktens fullgörande bör medgifvas sådana svenska män som från riket aflyttat före fullgjorda värnpliktsöfningar, men återkommit och vunnit hemorts rätt vid

fyllda 30 eller 33 år och därefter. Dessa personer skulle visserligen därigenom komma att intaga en mera gynnad ställning än andra, som stannat kvar i hemlandet och fullgjort sin värnplikt. Det torde därför vara skäligt, att de såsom vederlag för den förmån, som de genom den här ifrågasatta befrielsen skulle komma att erhålla, till beväringssmannskapets invalid- och pensionsfond erlægga en lämplig afgift af t. ex. 200 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att med hänsyn till i hvarje fall förekommande omständigheter antingen höja eller nedsätta detta belopp med 100 kronor.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen behagade besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt låta utreda, huruvida icke svensk man, som från riket utflyttat till främmande land före fullgjorda värnpliktsöfningar, men som återkommer till fäderneslandet och förvärfvar svensk medborgarrätt, måtte efter uppnådd viss ålder kunna frikallas från värnpliktens fullgörande i beväringen under fredstid, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 24 januari 1908.

J. A. Jonsson.